

Správa z občianskeho zhromaždenia v Trnave na tému:

Čo má mesto Trnava urobiť do roku 2030, aby sa pripravilo na zmenu klímy

Zuza Fialová, Anna Zemanová, Karolína Miková

PDCS, o. z., jún 2022

 TRNAVA

Obsah¹

Čo je občianske zhromaždenie

Hlavné výsledky Občianskeho zhromaždenia v Trnave

Metodika

Program a priebeh občianskeho zhromaždenia

Prvá fáza: Zoznámenie a formulácia otázok

Druhá fáza: Diskusia s expertmi

Tretia fáza: Vízia a návrh opatrení

Záznam z priebehu občianskeho zhromaždenia

Očakávania a obavy

Očakávania:

Obavy:

Otázky účastníkov pre expertov

Okruh: Rôzne varianty riešení – príprava na zmenu klímy

Okruh: Plány mesta Trnavy a vyčlenené financie

Okruh: Údržba zelene a voda

Okruh: Vzťah mesta a súkromných developerov/stavebníkov

Okruh: Energetika

Okruh: Osveta a vzdelávanie

Vízia Trnavy 2030

Zadržiavanie vody v meste a okolí

Zeleň vo verejnom priestore a biodiverzita

Komunikácia mesta Trnavy o príprave na zmenu klímy

Návrhy opatrení

Zadržiavanie vody v meste a okolí

Zeleň vo verejnom priestore a biodiverzita

Komunikácia mesta Trnavy o príprave na zmenu klímy

Iné témy, ktoré zazneli

Dohodnuté ďalšie kroky

Hodnotenie občianskeho zhromaždenia účastníkmi

Príloha 1: Program občianskeho zhromaždenia

Príloha 2: Účastníci občianskeho zhromaždenia

Príloha 3: Zoznam facilitátorov, expertov, pozorovateľov, organizátorov

Partneri

¹ Autormi použitých fotografií sú Karolína Gelatičová a Martin Beličák. V správe sú použité informácie z materiálov organizácie Človek za klímu, ktorých autorkami sú Karolína Gelatičová a Viera Minarovičová.

Čo je občianske zhromaždenie

Ide o metódu deliberatívnej demokracie (demokracie založenej na diskusii a argumentácii), ktorá spočíva v niekoľkonásobných riadených diskusiách vzorky občanov vybranej na základe demografických kritérií. Výber aj samotný proces má presné pravidlá, ktoré zabezpečujú transparentnosť a rovnoprávnosť názorov účastníkov, ale zaručujú aj odbornú úroveň a kultúru diskusie. Výstupom sú odporúčania, ktoré sú výsledkom širokej dohody tejto vzorky občanov. Odporúčania nenahrádzajú odborné materiály expertov, sú však výsledkom diskusie a širokej dohody, preto majú inú váhu. Vďaka mediálnej podpore sa diskusia aj jej výsledky môžu odraziť aj v širšej verejnej diskusii medzi občanmi. **Diskusia má smerovať k porozumeniu rôznych hľadísk problému, nie k súťaži argumentov.** Samotné diskusie sú zaujímavým verejným podujatím, ktoré kultivuje demokratické zručnosti občanov.

Občianske zhromaždenie je metodika, ktorá bola mnohokrát za posledné roky úspešne použitá vo viacerých [mestách a krajinách Európy a sveta](#). Je výborná na vecné a citlivé diskutovanie polarizačných tém, ako sú napr. opatrenia spojené s klimatickou zmenou či životným prostredím, a to rovnako na komunálnej, ako aj na národnej úrovni. Účastníci zhromaždenia sa pravidelne stretávajú a nezávislí experti a zainteresované strany (stakeholderi) ich zoznamujú s odbornými poznatkami k danej problematike. Odborníci sú vybraní z čo najširšieho názorového i profesijného spektra, rovnako tak aj fundovaní oponenti. Účastníci o nadobudnutých informáciách a odporúčaní rokujú v menších skupinách, na celý proces dohliadajú profesionálni facilitátori. V deliberatívnom procese sa teda občania, ktorí mohli byť pôvodne v danej problematike neinformovaní alebo zaťažení predsudkami, vzdelávajú, aby mohli prostredníctvom racionálnej, facilitovanej diskusie dospieť k spoločnému záveru, rozhodnutiu či odpovedi na danú otázku.

Trnava je mesto, ktoré sa snaží o participatívny prístup k verejnému rozhodovaniu. Je jedným z prvých na Slovensku, ktoré sa snažia o štruktúrovaný verejný dialóg so svojimi občanmi. Úspešným priebehom a prácou s výsledkami diskusií v rámci občianskeho zhromaždenia sa môže stať vzorom pre iné mestá na Slovensku aj v strednej Európe. **Očakáva sa, že témy okolo opatrení v súvislosti so zmenou klímy budú polarizačné. Zámerom projektu bolo podporiť dobrú prax demokratickej diskusie v meste, ktoré už má v tejto oblasti dobré výsledky.**

Občianske zhromaždenie v **Trnave sa uskutočnilo v čase 1. – 18. júna 2022**. Organizátormi boli mesto Trnava, občianske združenie Človek za klímu a občianske združenie PDCS, o. z. Na troch na seba nadväzujúcich stretnutiach sa zúčastnilo 30 obyvateľov Trnavy (viac v časti Metodika). Tému občianskeho zhromaždenia definovali v prípravnej fáze predstavitelia mesta Trnavy. Na podujatí boli prítomní predstavitelia mesta, nezávislí experti, pozorovatelia a tiež výskumníci z katedry sociológie Trnavskej univerzity. Závery a odporúčania nemajú teda reprezentatívny charakter, ale sú výsledkom informovanej diskusie účastníkov a účastníčok stretnutia.

Hlavné výsledky Občianskeho zhromaždenia v Trnave

Na základe priebehu diskusie, ako aj z jej výsledkov môžeme konštatovať, že obyvatelia Trnavy prítomní na občianskom zhromaždení vnímajú **prípravu na zmenu klímy ako veľmi dôležitú agendu** a o tejto téme majú viac informácií, ako sme očakávali od priemernej vzorky obyvateľov.² Prítomní občania sa k otázke zmeny klímy stavajú zodpovedne, počas diskusie sa snažili dozvedieť relevantné informácie. Asi najväčším posunom ovplyvneným expertmi bolo **sústredenie sa nielen na zastavanú plochu mesta, ale na krajinu v okolí Trnavy**.

Téma **prípravy na zmenu klímy má celomestský význam** a rovnako sa o ňu zaujímajú ľudia žijúci v blízkosti centra mesta, ako aj ľudia žijúci v mestských častiach vzdalenejších od centra Trnavy (Modranka). Téma prípravy na zmenu klímy je vnímaná ako veľmi dôležitá pre všetky generácie. Účastníci aktívne vstupovali do diskusie a zasadzovali sa o riešenia, ktoré sú dôležité hlavne v záujme skvalitnenia podmienok života v častiach mesta, kde sú už dnes dopady meniacej sa klímy výrazné.

V častiach diskusie, v ktorých obyvatelia sami formulovali víziu mesta Trnavy na rok 2030 a pre nich dôležité opatrenia, **prevládali pohľady a argumentácie uprednostňujúce environmentálne hľadisko a menej sa vyskytovali ekonomické a sociálne pohľady**. To, pravdepodobne, zodpovedá súčasnému zosilňovaniu verejnej diskusie o téme zmeny klímy.

V téme **Zeleň v meste** účastníci navrhujú významné zvýšenie podielu mestskej zelene, o ktorú bude systematicky a odborne postarané. Uvádzajú ako nevyhnutné vytvorenie mestských parkov so súvislým porastom vo všetkých častiach mesta a taktiež po obvode mesta. Navrhujú, aby v novom územnom pláne bola **zeleň uprednostňovaná a pravidlami prísne chránená** (pozri časť Vízia Trnavy 2030).

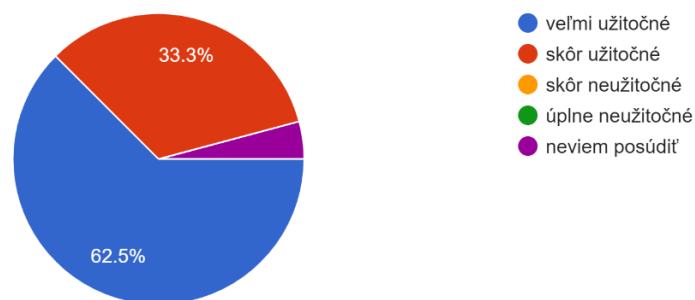
² Táto skutočnosť môže byť ovplyvnená informačným materiálom, ktorý účastníci dostali ešte pred diskusným stretnutím, ako i vyšším zastúpením vysokoškolsky vzdelaných účastníkov v skupine, avšak v diskusii často zaznievali referencie na informácie, ktoré neboli priamo súčasťou informačného materiálu, a teda na ich získanie museli účastníci vyvinúť vlastné úsilie.

V téme **Voda v meste** účastníci odporúčajú sfunkčniť vodné toky v meste a okolí (Trnávka, Parná, Krupiansky potok), zvýšiť zachytávanie dažďovej vody o 20 – 30 %, zaviesť oddelenú kanalizáciu na dažďovú vodu (a odstrániť zápach z existujúcej kanalizácie), zvýšiť využívanie „sivej vody“ a, naopak, znížiť spotrebu pitnej vody. Navrhujú tiež podporovať zelené strechy a vodné prvky vo vnútroblokoch, zvýšiť plochu priepustných povrchov v meste a tiež presadiť zmenu využívania poľnohospodárskej pôdy v okolí tak, aby sa zabránilo vysušovaniu a prehrievaniu (pozri časť Vízia Trnavy 2030).

V téme **Informovanosť občanov a osveta** sa odporúča zabezpečiť transparentný tok informácií **o klimatickej zmene a opatreniach mesta** smerom k občanom, a to jednoduchým, zrozumiteľným a zároveň motivačným jazykom. Účastníci zdôrazňovali prehľadnosť a dostupnosť informácií pre jednotlivé skupiny občanov. Diskutovali tiež o vzdelávaní na školách, ktoré by malo mať viac praktický (zručnostný) charakter. Odporúčajú tiež, aby sa cez verejné podujatia budovala kultúra aktívneho stretávania sa občanov s predstaviteľmi mesta (pozri časť Vízia Trnavy 2030).

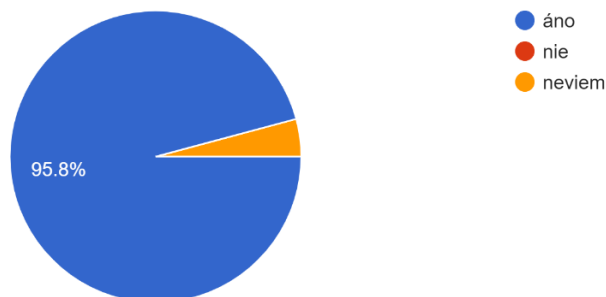
Občania počas diskusie oceňovali, že k otázke prípravy Trnavy na zmenu klímy zorganizovalo mesto verejnú diskusiu, oceňovali nový formát zapojenia sa do diskusie a očakávajú podobné praktiky aj v budúcnosti. Súčasne **vyžadujú pokračujúce informovanie verejnosti o postupe v prediskutovávanej téme.**

Občianske zhromaždenie, jeho organizáciu, moderovania a vlastnú účasť na ňom v meste Trnava považujem za:
24 responses

Myslíte si, že by mesto, župa, prípadne štát mali organizovať takéto občianske zhromaždenia častejšie?

24 responses

Zdroj: Prieskum medzi účastníkmi po skončení občianskeho zhromaždenia (Katedra sociológie Trnavskej univerzity) 18. 6. 2022

Metodika

V rámci dlhodobého využívania rôznych foriem občianskej participácie mestom Trnavou pri skvalitňovaní fungovania mesta a na základe dohody medzi tromi partnermi, mesto Trnava, občianske združenie Človek za klímu a občianske združenie PDCS spoločne realizovali občianske zhromaždenie v dňoch 1. júna, 7. júna a 18. júna 2022.

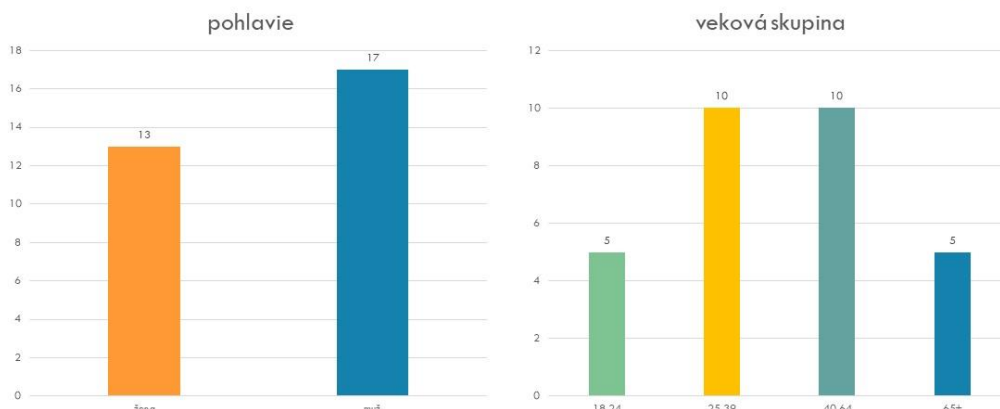

Občianske zhromaždenie – diskusné stretnutie s vybranou skupinou obyvateľov Trnavy – bolo zamerané na vytvorenie vízie a navrhnutie opatrení na tému **Čo má mesto Trnava urobiť do roku 2030, aby sa pripravilo na zmenu klímy**. Úlohou občianskeho zhromaždenia je poskytnúť prostredníctvom diskusie zistenie o informovanom názore bežných Trnavčanov. Výsledky diskusie majú, povedľa iných dokumentov a údajov, slúžiť ako podklady na rozhodovanie poslancov mesta Trnavy.

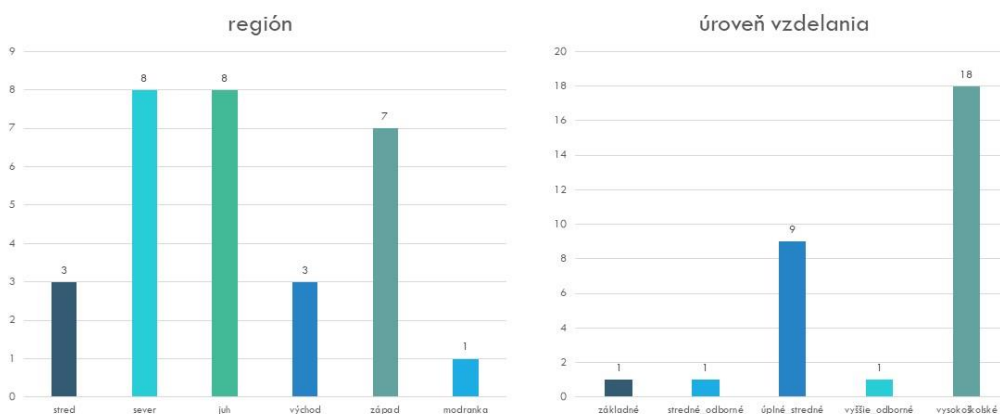
Použitá metodika bola inšpirovaná [CITIZENS' ASSEMBLIES, Guide to democracy that works](#), ktorej autorom je Marcin Gerwin, avšak s viacerými modifikáciami. Podobne ako v Citizens' Assemblies bolo cieľom zhromaždenia poskytnúť najlepšie možné riešenia týkajúce sa predmetu zhromaždenia, pri výbere vzorky bola snaha o to, aby účastníci boli vybraní ako reprezentatívna vzorka podľa demografických kritérií a za účasť na diskusii boli honorovaní. Účastníci pred diskusiou dostali obsahový materiál ako úvod do problematiky, diskusia prebiehala v menších skupinách a bola facilitovaná a účastníci boli konfrontovaní s názormi expertov. V našom prípade sa občianske zhromaždenie líšilo v reprezentatívnosti vzorky (účastníkmi boli všetci obyvatelia Trnavy, ktorí o tento formát prejavili záujem), dĺžke trvania diskusie, ktorá bola zredukovaná na 3 stretnutia počas jedného mesiaca (pri občianskom zhromaždení je obvyčajne doba stretávania dlhšia, zvyčajná dĺžka diskusie býva rozložená aj do obdobia jedného roka a občianske zhromaždenie zvyčajne pripravuje nezávislý koordinačný tím, ktorý je zodpovedný za prípravu procesu náhodného výberu, vypracovanie agendy, pozývanie odborníkov a facilitátorov a pod.). Modifikácie metodiky boli nutné z časových a finančných dôvodov, keďže išlo o pilotný projekt so skromným rozpočtom, navyše realizovaný v popandemickom období – náročnom z hľadiska plánovania verejných podujatí. Napriek tomu, že organizátorky vyvinuli maximálne úsilie, aby na podujatie prilákali dostatočný počet záujemcov a aby následne mohla byť vybraná reprezentatívna vzorka, neprihlásilo sa toľko ľudí. Tento diskusný formát je pre väčšinu obyvateľov Slovenska veľmi nový, čo tiež mohlo vplyvať na obmedzený záujem o účasť.

Vzorku účastníkov diskusie tvorila skupina obyvateľov (N = 30), pestrá z hľadiska pohlavia, vzdelania, veku a rôznych mestských častí Trnavy. Prítomných bolo 13 žien a 17 mužov. Z hľadiska veku bolo prítomných 5 osôb v kategórii 18 – 24 rokov, 10 osôb v kategórii 25 – 39 rokov, 10 osôb v kategórii 40 – 64 rokov a 5 osôb v kategórii 65 rokov a viac. Účastníci pochádzali zo všetkých mestských častí Trnavy, stred 3, sever 8, juh 8, východ 3, západ 7, Modranka 1. Vzdelanostné zloženie skupiny: základné, stredné, vyššie odborné vzdelanie po 1 účastníkovi, úplné stredné 9, vysokoškolské 18. Dôležité bolo, že **všetci účastníci (až na dve čiastočné výnimky) boli prítomní na všetkých troch stretnutiach po celý čas ich trvania**. Zaručila sa tak kontinuita skupinovej diskusie. Za účasť na občianskom zhromaždení účastníci získali honorár.

KTO TU JE? ZLOŽENIE ÚČASTNÍKOV

KTO TU JE? ZLOŽENIE ÚČASTNÍKOV

Diskusia prebehla počas dvoch podvečerných vstupných stretnutí a jedného plného dňa. Formát bol kombináciou diskusií v paralelných skupinách v počte 4 – 10 účastníkov, diskusie v pléne (30 ľudí) a panelovej diskusie s odborníkmi. Okrem zaznamenávania názorov účastníkov boli pri vedení diskusie (facilitácii) využívané nominálne techniky rozhodovania, ktorými účastníci spoločne rozhodovali o prioritách. Podrobný priebeh stretnutia je popísaný nižšie.

Program a priebeh občianskeho zhromaždenia

Občianske zhromaždenie prebehlo v podobe troch stretnutí. Prvé dve trvali po 3 hodiny (popoludnie v pracovný deň), posledné bolo celodenné.

Prvá fáza: Zoznámenie a formulácia otázok

Cieľom prvého stretnutia bolo vzájomné zoznámenie sa, porozumenie cieľom a forme práce, ako aj formulovanie prvotných názorov účastníkov a ich otázok pre expertov. Dôležitým aspektom bolo budovanie dôvery a atmosféry priaznivej pre dialóg a vzájomný rešpekt.

Pred stretnutím občania dostali e-mailom odborný materiál od expertov, ktorý pokrýval hlavné dilemy v témach, ktorým sa počas stretnutí mali venovať (zadržovanie vody, zeleň v meste, stavebné úpravy, príprava na horúčavy, informovanosť a osveta občanov). Materiál bol k dispozícii aj počas stretnutí.

Na stretnutí sa účastníkom prihovoril zástupca primátora Trnavy Tibor Pekarčík. Zdôraznil váhu, ktorú mesto prikladá participatívne zapojeniu občanov a tiež výstupu z tohto občianskeho zhromaždenia. Následne zostal v role pozorovateľa počas celého stretnutia.

Občania najprv diskutovali v menších (4-členných) skupinách. V nich po zoznámení pomenovali očakávania a obavy vo vzťahu k priebehu a výsledku občianskeho zhromaždenia. Následne opäť v skupinách zbierali svoje postrehy k dvom okruhom:

- Čo je pre mňa dôležité/na čo je potrebné myslieť, keď budeme diskutovať prípravu mesta Trnavy do roku 2030 na zmenu klímy?

- Čo potrebujem vedieť? Kde mám otázky vo vzťahu k našej téme? Od koho chcem odpovede?

Účastníci v rámci diskusie striedali spolubesedníkov, tak aby každý mal šancu rozprávať sa s väčším množstvom ľudí. Postrehy a otázky boli spísané a predložené expertom, ktorí sa snažili odpovedať na ne na nasledujúcom stretnutí.

Druhá fáza: Diskusia s expertmi

Cieľom druhého stretnutia bolo poučenie účastníkov o odborných aspektoch tém, o ktorých diskutovali, a to formou odpovedí na otázky zozbierané na prvom stretnutí. Účastníci mali možnosť konfrontovať svoje názory s odborníkmi (aj s protichodnými názormi). Pomohlo im to získať nové informácie, ako aj argumenty potrebné na zváženie a vlastné zdôvodnenie najdôležitejších princípov, ktoré mali neskôr uplatňovať pri formulovaní vízie a odporúčaní.

Program bol rozdelený na dve panelové diskusie. V prvej vystúpili nezávislé expertky a expert, v druhej experti a zástupcovia mesta (volený predstaviteľ aj pracovníci úradu).

Nezávislí experti: Martina Paulíková – odborníčka na ochranu vôd, Alena Pavlíková – odborníčka na biodiverzitu, Filip Vilga, odborník na zelené energie.

Zástupcovia mesta: Juraj Šarmír – poslanec MZ za Modranku, Peter Taraba a Katarína Švoňavová – odbor územného rozvoja a koncepcií, Iveta Miterková – vedúca úradu stavebného a životného prostredia, Magdaléna Horňáková – krajinná architektka spolupracujúca s mestom, koordinátorka adaptačných opatrení na zmenu klímy.

Na stretnutie boli pozvaní aj **zainteresovaní aktéri**, z ktorých sa prihlásili a s krátkym vystúpením zapojili: Simona Hlaváčová – iniciatíva SaUvedom, Stanislav Šulko – hnutie Save Soil.

Po prezentácii a diskusii s odborníkmi sa účastníci vrátili do pôvodných menších skupín a prehodnocovali, prípadne dopĺňali okruhy tém, ktoré vytvorili v prvej časti stretnutia.

Tretia fáza: Vízia a návrh opatrení

Cieľom posledného celodenného stretnutia bolo naformulovať víziu mesta Trnavy v r. 2030, ako aj návrhy opatrení, ktoré by malo mesto uskutočniť k jej naplneniu. Účastníci sa rozhodli pracovať na troch základných tematických okruhoch:

- Zadržiavanie vody v meste a jeho okolí (vrátane úpravy povrchov, zelených striech a zeleného pásu okolo Trnavy).
- Zeleň vo verejnom priestore a biodiverzita (vrátane skladby zelene a živých organizmov).
- Komunikácia mesta Trnavy o príprave na zmenu klímy (vrátane osvetly, škôl a participácie verejnosti).

Najprv sa rozdelili do skupín podľa toho, kto chcel na ktorom okruhu prioritne pracovať. Potom pracovali v troch skupinách, kde za pomoci facilitátorov vytvárali víziu danej oblasti. Následne skupiny rotovali a pripomienkovali si navzájom svoje návrhy. V ďalšom kroku opäť v pôvodných tematických skupinách vytvárali súbor opatrení, ktorými sa podľa nich mesto k danej vízii priblíži. Opäť nasledovalo vzájomné pripomienkovanie a korigovanie návrhov, ako aj prioritizovanie navrhnutých opatrení. V poslednej časti diskusie, ktorá prebiehala v pléne, sa účastníci zoznámili s výstupmi všetkých skupín a súčasne vyjadrovali svoju podporu pre navrhnuté priority formou „hlasovacieho semaforu“.

Záznam z priebehu občianskeho zhromaždenia

V nasledujúcej časti sa nachádzajú čiastkové zápisy z jednotlivých stretnutí, ktoré vznikli kompiláciou záznamov viacerých paralelných zapisovateľov. Výroky nie sú upravované, tam, kde je to potrebné, autorky správy pridali poznámky.

Očakávania a obavy

V úvodnej diskusii prvého stretnutia občianskeho zhromaždenia sme sa účastníkov spýtali, aké majú očakávania od účasti na občianskom zhromaždení a čoho sa obávajú. Takto boli výstupy zaznamenané zapisovateľmi:

Očakávania:

- ✓ Možnosť povedať a byť vypočutí.
- ✓ Možnosť dať svoj pohľad na vec, ktorý nemusí byť rovnaký ako oficiálne názory (mesta, EÚ).
- ✓ Možnosť vysvetliť a zdôvodniť názory – pomenovať to, čo pokladáme za dobré a správne.
- ✓ Možnosť diskutovať s tými, čo rozhodujú v takýchto témach.
- ✓ Možnosť byť vypočutí ako občania nášho mesta a platelia daní.
- ✓ Možnosť povedať viac.
- ✓ Možnosť participovať a žiť dobre v meste.

- ✓ Byť informovaní vo všetkých veciach (napr. výrubu stromov).
- ✓ Dostávať vysvetlenie/spätnú väzbu.
- ✓ Hľadať a nájsť spoločné riešenie a nájsť ich prienik, resp. zlatú strednú cestu.
- ✓ Dostávať vysvetlenie a zdôvodnenie, prečo sa robí to a to.
- ✓ Akčný plán ako výstup zo správy/zhromaždenia.
- ✓ Výsledok s časovou osou, ktorý by bol merateľný, resp. porovnateľný po určitej dobe.
- ✓ Finančné vyčíslenie návrhov a možností.
- ✓ Byť informovaní, s kým z mesta sa môžu jednotlivé veci riešiť, kto je za čo zodpovedný, kompetentný.
- ✓ Celková informačná kampaň.
- ✓ Opakované „navádzanie“ na dobré veci.
- ✓ Implementácia z hľadiska samosprávy a legislatívy, jasná formulácia.
- ✓ Komunikácia mesta s ďalšími inštitúciami, sieťovanie, tvorba spoluprác.
- ✓ Meniť nastavenie mysle obyvateľov – robiť osvetu.
- ✓ Projekty pre školy, ktoré by boli pre deti motivačné.
- ✓ Ako pomôcť pri komunikovaní nepopulárnych tém.
- ✓ Ako viac „zazeleňovať“ Trnavu.

Obavy:

- ✓ Neskončiť ako „neprečítaná“ správa.
- ✓ Bezmocnosť.
- ✓ Zistenie, že ľudia nebudú vypočutí.
- ✓ Výrubu stromov a s tým spojená bezmocnosť.
- ✓ V meste rozhodujú úradníci od stola.

- ✓ Subjektívne závery.
- ✓ Aby sme neodišli od témy.
- ✓ Nerešpektovanie a neúcta k starším a konzervatívnejším názorom.
- ✓ Dostatok finančných prostriedkov.
- ✓ Z Trnavy sa stane betónová džungľa.
- ✓ Rozpočet a balík peňazí, ktorý je možný využiť na zmeny klímy.
- ✓ Dostatok ľudí, ktorí budú schopní presadiť dané požiadavky.
- ✓ Schválenie mestským zastupiteľstvom.
- ✓ Odbočenie od témy, zachádzanie do politiky.
- ✓ Neschopnosť mesta posunúť návrhy ďalej, ak nebudú v ich kompetencii.
- ✓ Schopnosť ďalej splniť účel a starať sa o zavedené.
- ✓ Prístup k návrhom a následne vyjadrenie zvyšku obyvateľstva mesta.

„Strom je pre mesto vzácna vec.“

Otázky účastníkov pre expertov

Otázky podľa možnosti kopírujú ich doslovné znenie, niekde sú doplnené o kontext diskusie, ale sú podané tak, ako zazneli.

OBSAHOVÉ OTÁZKY

- Čo je pre mňa dôležité vo vzťahu k téme zmena klímy a mesto Trnava?
- Na čo je potrebné myslieť, keď budeme diskutovať o príprave mesta Trnavy na zmenu klímy?
- Čo potrebujem vedieť?
- Aké sú moje otázky vo vzťahu k téme prípravy na zmenu klímy v Trnave? (otázky pre expertky)

Jednotlivé otázky sme zoskupili do nasledujúcich okruhov.

Okruh: Rôzne varianty riešení – príprava na zmenu klímy

- ✓ Aká je vyhládka s prostredím/klímou mesta a regiónu v roku 2030? Teploty, búrky, sucho a pod. Na čo sa máme pripraviť?
- ✓ Dalo by sa priradiť k jednotlivým ekologickým témam (opatreniam spomenutým v expertnom materiáli) ich mieru dopadu na klímu (impact factor), resp. zoradiť ich podľa finančnej a časovej náročnosti a účinnosti, aby sa vedelo, kde a od čoho začať?
- ✓ Chceli by sme, aby bolo ponúknutých viac možností, viac riešení (zadržiavanie vody, prehriatosť, otepľovanie mesta) a aby k nim boli vysvetlené škály ceny, efektu, vhodnosti pre mesto Trnavu.
- ✓ Dlhodobé (10 rokov) porovnanie údržby a prevádzky parkoviska s rozmermi 100 štvorcových metrov, pri rôznych povrchových úpravách. (Ktorý povrch je lepší ako asfalt?)

„Čo je realistické, čo je kravina?“

Okruh: Plány mesta Trnavy a vyčlenené financie

- ✓ Bude mať mesto peniaze na naše nápady? Koľko je vyčlenených financií na takéto opatrenia?
- ✓ Koľko by stálo vysadiť les na mestské pozemky, ktoré sú v súčasnosti v správe poľnohospodárov? Vrátane ukončenia zmlúv. Ako dlho trvá, kým vznikne lesopark?
- ✓ Do akej miery dokáže mesto realizovať budovanie relaxačných zón pre ľudí, čo bývajú okolo (vnútrobloky, sídliská)? Je možná realizácia *pocket parkov*, resp. malých parkov, zelených zón? Nová aj existujúca výstavba.
- ✓ Je reálne vytvorenie spojenectiev medzi mestami a spoločné požiadanie o grant na rôzne environmentálne aktivity?

Okruh: Údržba zelene a voda

- ✓ Ako funguje inventarizácia a výrub stromov?
- ✓ Ako nahradiť staré stromy novými? Ako sa to dá technicky vyriešiť? Čo sa dá spraviť, aby nebola fáza bez stromov? (Naliehavá otázka skupiny.)
- ✓ Je mesto schopné zabezpečiť trvácnu údržbu toho, čo sa v meste vybuduje – parky, lesoparky, zelené zóny a podobne?
- ✓ Je možné, že by sa o menšie pozemky medzi bytovkami starali obyvatelia daných bytov, aj keď ide o mestské pozemky? Dá sa získať nejaká dotácia z mesta?
- ✓ Ako sú vybudované vodozadržné opatrenia v súčasnosti, resp. či a aké sa plánujú realizovať?

Okruh: Vzťah mesta a súkromných developerov/stavebníkov

- ✓ Ako robiť výkopové práce bezpečne vo vzťahu k stromom? Ako to nastaviť v meste vo vzťahu k súkromným osobám a stavebným či iným firmám?
- ✓ Môže mesto nastaviť pravidlá pre developerov, aby museli robiť vonkajšie tienenie budov? Kvalitné okná? Aké sú limity mesta vo vzťahu k developerom, pokiaľ ide o parametre výstavby (energetická úspornosť)? Je mesto dostatočne pripravené pokryť všetky služby pri rozrastajúcich sa výstavbách obytných zón?
- ✓ Ako mesto môže motivovať stavebníkov k zeleným strechám? Ako zamedziť zneužívaniu zelených striech v súvislosti s prehusťovaním stavieb a nedostatku zelene v okolí bytov a domov? (Zelená strecha ako „náhrada“ povinnej zelenej plochy.)
- ✓ Aké nástroje sú na reguláciu stavebných opatrení? Existuje k tomuto VZN a čo obsahuje?

Okruh: Energetika

- ✓ Je v Trnave aplikovateľný prístup „positive energy district“ – tzv. individuálna energetika v meste Trnave (solárne panely a podobne, v štýle malých zón, kde si to budú vedieť ľudia vyprodukovať sami, resp. pre komunitu) – energeticky pozitívne ostrovy?
- ✓ Prečo mesto nemá solárne články na klimatizáciu svojich budov?
- ✓ Aká je efektivita/náklady a návratnosť solárnych panelov v Trnave?

„Kde skončili trolejbusy v Trnave?“

Okruh: Osveta a vzdelávanie

- ✓ Vie mesto poskytovať tipy na aktivity pre občanov, aby niečo robili lepšie – „mikro-zvyky“?
- ✓ Aké projekty, resp. vzdelávacie aktivity, existujú v trnavských školách smerom k ekológii/príprave na zmenu klímy? Akú úlohu v tom má mesto? Dokáže mesto ovplyvniť pestovateľskú výuku vytvorením praktických predmetov na školách a v škôlkach?
- ✓ Aké rýchle a úspešné riešenia zo zahraničia sa dajú kopírovať v oblasti osvedy? Aké sú možnosti pozitívnej aj negatívnej motivácie?
- ✓ Ako dokázať komunikovať aj zdanlivo nepopulárne veci (napr. nevyhnutné úpravy či výruby stromov)?

Vízia Trnavy 2030

Účastníci pracovali v troch tematických skupinách: zadržiavanie vody v meste a jeho okolí, zeleň vo verejnom priestore a biodiverzita, a komunikácia mesta Trnavy o príprave na zmenu klímy. Podľa toho vypracovali aj víziu, aj návrhy opatrení na jej dosiahnutie.

„Chceme šťastnú Trnavu, aby v nej boli šťastní obyvatelia.“

AKO BUDE V ROKU 2030 MESTO TRNAVA PRIPRAVENÉ NA ZMENU KLÍMY?

V troch témach:

- **Zadržiavanie vody v meste a jeho okolí**
(vrátane úpravy povrchov, zelených striech a zeleného pásu okolo Trnavy)
- **Zeleň vo verejnom priestore a biodiverzita**
(vrátane skladby zelene a živých organizmov)
- **Komunikácia mesta Trnava o príprave na zmenu klímy**
(vrátane osvetu, škôl a participácie verejnosti)

Zadržiavanie vody v meste a okolí

V danej téme sa účastníci zhodli na nasledujúcich bodoch vízie:

- ✓ Sfunkčniť vodné toky (Trnávka, Krupiansky potok, Parná).
- ✓ Zvýšiť zachytávanie a efektívny manažment dažďovej vody.
- ✓ Oddelená kanalizácia na dažďovú vodu.
- ✓ Zmena využívania poľnohospodárskej pôdy v okolí.
- ✓ Vodné prvky vo vnútroblokoch.

Diskusia sa týkala funkčnosti a čistoty vodných tokov a obnovy mokradí. Hovorilo sa o zadržiavaní dažďovej vody v maximálnej možnej miere, a to v zastavanej časti mesta rovnako ako v okolitej krajine. Dôraz sa kládol na oddelenie „sivej vody“ a jej využívanie. V oblasti zmeny využívania poľnohospodárskej pôdy účastníci podporili plány mesta na lesoparky, agrolesnícke projekty, prípadne iné zmeny v krajine, ktoré by podporili zadržiavanie vody.

Zeleň vo verejnom priestore a biodiverzita

V diskusii o vízii Trnavy sa skupina zhodla na nasledujúcich bodoch:

- ✓ Výrazné (viditeľné) zvýšenie podielu zelene v meste (intravilán).
- ✓ Nový územný plán záväzne uprednostňujúci zeleň s prísnejšími pravidlami zmien v neprospech zelene.
- ✓ Vytvoriť veľké mestské parky v jednotlivých obvodoch a po okraji mesta.
- ✓ Odborná a systematická starostlivosť o zeleň.

„Mne osobne v Trnave chýbajú pokojné zóny, kde môžem ísť, sadnúť si a oddychovať, dať si deku do trávy...“

V diskusiách sa opakovalo uprednostňovanie zelene pred inými spôsobmi využitia priestoru, nastavenie prísnych pravidiel v územnom pláne na to, aby sa množstvo zelene v meste v najbližších rokoch radikálne zvýšilo. Hovorilo sa o stromoch, ale aj o súvislých pásoch zelených porastov.

Diskutovalo sa tiež o tom, ako je možné zalesniť pozemky v okolí Trnavy, o spolupráci s okolitými obcami na vytváraní pásov zelene v krajine. Veľké mestské parky sú podľa účastníkov potrebné v každej mestskej časti. Pokiaľ ide o mestskú zeleň, dlho sa diskutovalo o možnostiach adopcie mestských plôch obyvateľmi, adopcie stromov či iných formách participácie občanov na starostlivosti o zeleň v meste, prípadne komunitné záhrady aj mimo mesta. Dôkladná údržba zelene by tiež mala byť prioritou a mala by sa jej pripisovať veľká dôležitosť.

Komunikácia mesta Trnavy o príprave na zmenu klímy

Z diskusie vyplynuli tieto body vízie:

- ✓ Zabezpečiť transparentný tok informácií smerom k občanom:
 - jazykom: jednoduchým, zrozumiteľným, motivačným;
 - kanálmi: rôznorodými, užívateľsky priateľskými, dostupnými;
 - prehľadne + efektívne + aktuálne.³
- ✓ Vzdelávanie o ekológii na každej škole praktickou cestou vzťahnuté na mesto.⁴

³ Účastníci reagovali na potrebu sprehľadniť množstvo informácií, ktoré mesto poskytuje, pozn. red.

⁴ Diskusia sa týkala podpory praktickej výučby na školách v pôsobnosti mesta, ktorá by mala zručnostný charakter (starostlivosť o prírodu či pestovateľské práce, workshopy na výrobu ekologických obalov či práca s odpadom a pod...) a aby bola naviazaná na lokality či expertov priamo v Trnave.

- ✓ Na podujatiach budovať kultúru aktívneho stretávania sa občanov s predstaviteľmi mesta.

„Páčilo by sa mi, že by malo mesto svoj vlastný stánok na každom podujatí, aby to bolo viditeľné, aby sa ľudia pýtali na rôzne veci. ... Ľudia sa radšej rozprávajú, napríklad aj seniori sa radšej porozprávajú. Tých poslancov je dosť, by sa prestriedali, aj v zime na vianočných trhoch...“

Diskusia išla v troch základných témach. Prvou bolo získať viac informácií o tom, čo mesto chce. Ako chce, aby sa obyvatelia správali (napr. v súvislosti s odpadmi, energiami, vodou a pod.) a aj aké sú procesy rozhodovania, čo sa rozhodlo, čo sa ide meniť (napr. výrubu stromov). Pričom problémom môže byť **nie nedostatok, ale skôr neprehľadnosť poskytovaných informácií a ich necielenie na všetky cieľové skupiny**. Druhou témou bola osвета k deťom, ktorá by mala byť aktuálna a spojená s praxou. Tretia téma bola, že „chceme byť počutí“ (trhy, fórum, podujatia) a tiež vedieť o občianskych možnostiach zapojenia sa do rozhodovania.

Návrhy opatrení

Po vzájomnom pripomienkovaní skupiny vybrali opatrenia, ktoré získali najviac prioritných hlasov a odprezentovali ich v pléne spolu s víziou za každú tému. Všetci prítomní účastníci (na konci celého dňa ich bolo 26, štyria museli odísť skôr) sa ku každému navrhnutému opatreniu vyjadrili pomocou „hlasovacieho semaforu“. Zelená karta znamenala „súhlasím“, žltá – „súhlasím s výhradami“, červená – „vôbec nesúhlasím“. **Vysoká miera súhlasu skupiny s navrhovanými opatreniami bola spôsobená tým, že každé z nich bolo predtým dôkladne prediskutované, pripomienkované a následne korigované.**

Zadržiavanie vody v meste a okolí

Účastníci sa zhodli na nasledujúcich navrhovaných opatreniach:

Návrh opatrenia	zelená	Žltá	červená
1. Sieť nádrží na dažďovú vodu: byty, domy, školy.	26	-	-
2. Dažďové záhrady + údržby + komáre.	24	2	-
3. Zpracovať vybudovanie oddelenej kanalizácie na dažďovú vodu do územného plánu.	26	-	-
4. Zazelenenie a zalesnenie priemyselných areálov.	26	-	-
5. Revitalizácia Trnávky v intraviláne mesta.	26	-	-
6. Zelené pásy na poľnohospodárskej pôde okolo Trnavy – agrolesníctvo.	26	-	-
7. Budovanie mokradí na vodných tokoch.	26	-	-

Hovorilo sa o infraštruktúre na zachytávanie dažďovej vody a jej následného využitia na zavlažovanie, prípadne na dažďové záhrady. Pri nich je poznámka, že treba doriešiť ich údržbu (vrátane osvetly medzi obyvateľmi) a tiež otázku prevencie množenia komárov. Revitalizáciou Trnávky mali účastníci na mysli dereguláciu vodného toku, obnovenie meandrov a mokradí tak, aby sa vrátila „živá rieka“. Zazelenenie priemyselných areálov by zredukovalo pomer nepriepustných povrchov a pomohlo udržať viac vody.

Návrhy, ktoré sa do záverečného hlasovania nedostali, ale boli v skupinách diskutované, sa týkali šetrenia vodou, mestských studní, zelených striech a priepustných povrchov. Pozri pravá strana tabule na obrázku.

SIEŤ NADRŽÍ
NA DAŽDOVÚ
VODU (20)
BYŤ, DOMY, ŠKOLY

Revitalizácia
Trnávky (19)

ZALEŠENIE
PRIEMYSELNÝCH
AREÁLOV (17)

Budovanie
mokradií
na vodných
telocho (17)

DAŽDOVÉ
ZAHRADY (16)
- ÚDRŽBA
- KOTÁRE

ZAPRACOVAŤ VYBUDOVANÉ
ODDELENÉ KANALIZÁCIE
NA DAŽDOVÚ VODU
DO ŠETRNÉHO PLÁNU (15)

ZELENÉ
PÁSY NA PP
OKOLO TT
AGROLESNÍCTVO (14)

ZADRŽIAVANIE VODY V MESTE A OKOLÍ

- 1.) SFUNKČNENIE VODNÝCH TOKOV
(TRNÁVKA, KRUPIANSKY P., PARNÁ)
- 2.) ZVÝŠIŤ ZACHYTÁVANIE a EFEKTÍVNY
MANAŽMENT DAŽDOVEJ VODY
- 3.) ODDELENÁ KANALIZÁCIA NA
DAŽDOVÚ VODU
- 4.) ZMENA VYUŽÍVANIA PP v OKOLÍ
- 5.) VODNÉ PRVKY VO VNÚTROBLUHOCH

VYUŽÍVANIE
PP TAK, ABY
ZADRŽIAVALA
VODU (8)

FINANČNÁ
MOTIVÁCIA (7)
K ŠETRNÉMU
VODU

OBNOVA
KRUPIANSKEHO
POTOKU (6)

KOHUNITNÉ
ČISTIČKY NA
ŠEDÚ VODU (5)

TRI REKONŠTRUKCII
PARKOVISK / CHODNÍKOV
VYBERAŤ PRIEPUSTNÉ
POVRCHY (3)

MESTSKÉ
STUDNE
NA PRESKÚVANIE (3)

ZELENÉ
STRECHY
VIAC (2)

Zeleň vo verejnom priestore a biodiverzita

Účastníci sa zhodli na nasledujúcich opatreniach:

Návrh opatrenia	Zelená	Žltá	červená
1. Výrazné ozelenenie existujúcich ulíc a vnútroblokov (filtračné pásy alebo aleje, stromy).	25	1	-
2. Súčasná výsadba rýchlo- a pomalyrastúcich stromov (pomalyrastúci postupne nahradí rýchlorastúci).	26	-	-
3. Zvýšiť podiel zelených striech (pri existujúcich motivovať, pri nových povinne, pri mestských budovách ísť príkladom).	26	-	-
4. V územnom pláne zvýšiť podiel zelene pri výstavbe.	26	-	-
5. V územnom pláne definovať povinnosť zelených pásov a alejí v uliciach.	26	-	-
6. Ihneď začať budovať lesoparky v každej mestskej časti.	26	-	-
7. Vytvoriť zelené zóny na oddeľovanie priemyselných a obchodných zón. ⁵	26	-	-
8. Na jeseň odstraňovať padnuté lístie, najmä v parkoch, a tým predchádzať chorobám drevín za súčasnej ochrany živočíchov (už túto jeseň).	25	1	-
9. Používať ekologické posypové materiály (napr. zeolit) už túto zimu.	25	1	-

V danej téme sa diskusia o navrhovaných opatreniach sústreďovala okolo priority zelene voči iným typom využívania pozemkov a snahy dať zeleným plochám väčšiu dôležitosť pri územnom plánovaní. Tiež sa veľa diskutovalo o kvalite zelene, ochrane existujúcich zelených prvkov (napr. pri prebiehajúcich stavebných prácach) a kvalitnej starostlivosti o ne.

Ďalšie návrhy, o ktorých sa diskutovalo, ale nedostali sa do záverečného hlasovania, sa týkali motivácie občanov starať sa o mestskú zeleň aj v spolupráci s mestom (napr. verejné sady a komunitné záhrady, prírodný cintorín vo forme lesoparku), zalesnenia územia v okolí Trnavy, a iných aspektov údržby zelene. Pozri obrázok – karty s menším počtom bodiek.

⁵ Tu mali účastníci na mysli ochladzovanie priemyselných areálov, ktoré emitujú obrovské množstvo tepla povrchmi a strechami.

Komunikácia mesta Trnavy o príprave na zmenu klímy

Väčšina účastníkov sa zhodla na nasledujúcich opatreniach:

Návrh opatrenia	Zelená	Žltá	Červená
1. Praktické výukové programy o ekológii na MŠ a ZŠ.	25	1	-
2. Webový rozcestník (návod).	26	-	-
3. Aktualizovať a rozširovať mestské weby o parameter klímy v Trnave.	26	-	-
4. Manuál k odpadu pre Trnavu.	26	-	-
5. Energetické poradenstvo pre občanov bezplatne.	20	5	1
6. Enviromanažment mestského úradu podľa normy ISO 14000 (mesto príkladom).	24	2	-
7. Stánok mesta na podujatiach.	19	7	-
8. Newsletter – možnosť odberu ekologických tém.	25	1	-
9. Využívať obrazovky v autobusoch na komunikovanie klimatických tém.	22	3	1
10. Zoznámenie občanov s miestnymi poslancami.	21	5	-

V oblasti informovanosti sa účastníci sústreďovali na to, ako sprehľadniť spleť informácií a zjednodušiť cestu občana k vyhledaniu potrebnej informácie. Slovo „rozcestník“ symbolizovalo nejaký typ pojmovej mapy, manuálu pre občana, ktorý by sa ľahšie orientoval v informáciách, podľa typu potreby, nie odbornej oblasti informácie. Hovorilo sa aj o využití moderných technológií (obrazovky v autobusoch, newsletter). Viackrát zaznelo, že okrem praktických informácií šitých na mieru Trnavy (napr. nakladanie s odpadmi) by bolo potrebné šíriť aj všeobecné informácie o zmene klímy, o aktuálnom počasí či stave zrážok a pod., aby ľudia pochopili naliehavosť opatrení, ktoré mesto robí v rámci adaptácie.

Iné návrhy, ktoré sa nedostali do záverečného hlasovania, zahŕňali napríklad aktualizáciu webu <https://webgis.trnava.sk/> tak, aby obsahoval informácie relevantné z hľadiska zmeny klímy (napr. zeleň, stromy určené na výrub, teplotu v rôznych častiach mesta v letných horúčavách, apod.). Ostatné návrhy vidno nižšie na obrázku tabule.

Iné témy, ktoré zazneli

Vo všetkých oblastiach obyvatelia zdôrazňovali, že **mesto by malo ísť príkladom** (napr. zelené strechy na **mestských budovách**, enviromanažment svojich inštitúcií a pod.) a využiť ten príklad aj na osvetu.

Účastníci pri všetkých témach „odbiehali“ aj k téme **odpadov**, ktorá vyzerá pálčivo pre obyvateľov Trnavy. Hovorilo sa o bioodpade a kompostoviskách (zeleň a biodiverzita), o informovanosti a manuáloch k nakladaniu s odpadmi (osveta), ktoré by boli prispôbené špecifikám nielen mesta, ale aj jednotlivých ulíc. Spomínalo sa tiež vzdelávanie obyvateľstva k tomu, aby sa zredukovalo množstvo vytvoreného odpadu, pričom sa očakáva od mesta, že pôjde občanom príkladom.

Takisto téma zeleň a téma osveta zahŕňali aj hľadanie možností, **ako obyvateľov viac zapojiť do priamej starostlivosti o zeleň v meste** (predzáhradky, komunitné záhrady, parky, zeleň okolo ihrísk a na sídliskách). Týkalo sa to aj možností dotácií, ale aj odbornej podpory aktívnych obyvateľov.

„Mama zasadila strom za 150 eur na mestskom pozemku a nevie, či jej ho mesto nevyrúbe.“

Dohodnuté ďalšie kroky

Po ukončení schvaľovania vízie a navrhovaných opatrení sa prítomným účastníkom opäť prihovoril zástupca primátora Tibor Pekarčík, ktorý ocenil diskusiu a schopnosť obyvateľov počúvať a vstrebávať nové informácie. Spomenul aj kvalitu mnohých návrhov s tým, že mnohé z nich sa už realizujú alebo mesto nad nimi uvažuje. Zároveň prisľúbil možnosť dvom vybraným zástupcom občianskeho zhromaždenia prísť prezentovať správu na zasadanie komisie a tiež to, že na zasadaní mestského zastupiteľstva sa poslanci danými odporúčaniami budú zaoberať.

Organizátori navrhli nasledujúci harmonogram ďalších krokov:

- ✓ Správu PDCS pripraví na overenie zvoleným overovateľom spomedzi účastníkov, tí by mali jej text overiť do konca júla 2022.
- ✓ Záverečná verzia správy po overení bude pripravená do 21. augusta 2022.
- ✓ Správa bude zverejnená.
- ✓ Stretnutie s niektorou z komisií mestského zastupiteľstva vybraných zástupcov občanov (stavebná komisia, komisia životného prostredia a prírodných hodnôt, príp. spojená komisia).
- ✓ Zasadnutie mestského zastupiteľstva, na ktorom prerokuje správu, bude 20. septembra 2022.

Účastníci si tiež vyžiadali spomenúť v tejto správe, že by radi dostali informáciu s istým časovým odstupom, aký bol osud tejto správy a jej odporúčaní, či sa podarilo niečo naplniť a do akej miery. Priali by si to dostať na vedomie prostredníctvom e-mailu.

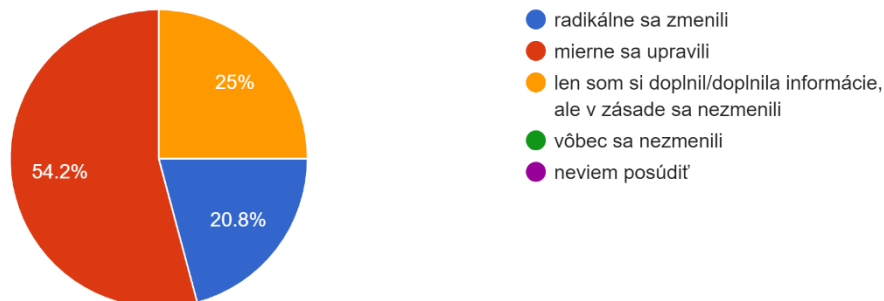
Hodnotenie občianskeho zhromaždenia účastníkmi

Po skončení hlavného programu občianskeho zhromaždenia účastníci vyplnili dotazník, ktorý v spolupráci s organizátormi podujatia vypracovali pracovníci Katedry sociológie Trnavskej univerzity. Prevažná väčšina opýtaných v ňom vyjadrila názor, že občianske zhromaždenie považuje za užitočné a že by mesto, prípadne aj VÚC či štát mali organizovať takéto podujatia častejšie (pozri kapitolu Hlavné výsledky Občianskeho zhromaždenia v Trnave).

Dôležitou bola však tiež odpoveď na otázku, či sa zmenili názory účastníkov v danej téme. **Nikto z opýtaných neuviedol, že by sa jeho či jej názory vôbec nezmenili.** Svedčí to okrem iného o užitočnosti tejto diskusnej metódy na dozvedľovanie a kultivovanie schopnosti počúvať a premýšľať nad inými pohľadmi a názormi.

Zmenili alebo upravili sa Vaše pôvodné názory na pripravenosť mesta Trnava v oblasti adaptácie na klimatickú zmenu?

24 responses

Pokiaľ ide o konkrétne prínosy pre účastníkov, respondenti spontánne odpovedali takto (odpovede sme neupravovali):

Čo bol pre Vás najväčší prínos občianskeho zhromaždenia v Trnave?

že mesto uvažuje aj za hranicami mesta, o opatreniach v celom katastri mesta, v celom okrese

celkové oboznámenie s tým, čo môžem priniest – názor

stretnutie s pani architektkou Ing. Horňákovou Magdalénou

skúsenosť s formátom občianskeho zhromaždenia

zoznámenie sa s názormi skupiny obyvateľov, rôznorodých, a názory na ďalší postup

odhlasovanie výstupov

vyjadrenie názoru obyvateľov na daný problém a taktiež vypočutie riešení

zistenie, že TT plánuje upraviť klímu v okolí cez tvorbu lesov

nové názory a skúsenosti, metodiky riešenia problémov

bez odpovede

mala som možnosť vyjadriť sa k otázke a zároveň získať nové poznatky

konfrontácia s tým, čo nám chýba, čo sa už robí a naše námety do budúcnosti

informovanosť o aktívnej účasti

spoznanie problematiky

kontakt s ľuďmi, informácia, že viacerým ľuďom záleží

stretnutie a komunikácia naživo, výmena názorov, posolstvo voči vedeniu mesta

rozhovor s expertmi

vzdelal som sa
vymyslenie plánu do budúcnosti
vytvoril sa súbor opatrení
oboznámenie s aktivitami v meste
zaujímavé názory, postoje spoluobyvateľov
informovanosť

Čo bolo negatívum tohto podujatia? Čo by prípadne mohlo byť inak?

úvodné diskusie prvého dňa by sa mohli vynechať
záverečný postreh, že sú iné priority mesta, a na tieto nemusí byť dostatok financií
prezentácia pripravovaných mestských investícií v rámci 2. stretnutia, to chýbalo pre lepšiu predstavu o pripravenosti mesta
navrhoval by som viac stretnutí celkovo, možnosť väčšou frekvenciou a s tým, že by tak trochu učili/prednášali participantov o problémoch
čas pre otázky odborníkov z mesta nebol dostatočný a nie úplne odpovedali na naše otázky
negatívne som nepocíťoval
ľudia často nosili svoje osobné problémy a nedržali sa témy
krátkosť času (nemožné vyjadriť sa ku všetkým témam)
participovalo málo ľudí
zastupitelia mesta nevedia znieť kritiku
pochopil som hranice, čo sa dá urobiť
že sa stále riešili veci jednotlivca, stále dokola (to isté)
prišlo málo poslancov, ktorí rozhodujú – nemali záujem
únava

Prečo si myslíte, že by sa malo/nemalo organizovať takéto občianske zhromaždenie častejšie?

malo by sa organizovať, pre väčšie zapojenie občanov, vypočutie názorov laikov

malo by sa organizovať, aby boli ľudia informovaní, nakoľko úplne chýba informovanosť a rozhovory s členmi mesta

malo by sa organizovať, je to výsada demokracie, rozhodovanie o daniach

zaujímavý spôsob zapojenia občanov do správy vecí verejných

vhodná spätná väzba aj pre mesto, ako vnímajú situáciu obyvatelia

zistenie preferencií ľudí zaujímajúcich sa o danú problematiku

myslím, že by sme mali tieto občianske zhromaždenia organizovať viac, pretože to prináša pozitíva pre obe strany a celkovo viac názorov a pohľadov

väčšia angažovanosť obyvateľov na rozhodovaní

je to istá forma zisku nových informácií

veľmi prospešné aj pre mesto

Určite by sa malo. Je to veľmi dobrý nástroj demokracie a participácie, veľmi, veľmi oceňujem tieto aktivity a možnosť.

je to spôsob, ako komunikovať rôzne témy, s rôznymi vekovými kategóriami a počuť ich názor

malo by sa, lebo občania sú slabo informovaní

ľudia majú pocit, že môžu niečo zmeniť, ovplyvniť, a pritom nemusia byť politicky aktívni

štát nie je prepojený s mestami, chýbajú nové pravidlá/zákony pre klimatickú zmenu

je to prínosné pre mesto

osveta, participácia

aby poslanci mali informácie od ľudí

zaujímavý spôsob diskusie a komunikácie s verejnou správou

Príloha 1: Program občianskeho zhromaždenia

1. Stretnutie 1. júna 2022, 16.00 – 19.00 hod., Denné centrum pre seniorov, Hlavná 8, Trnava

Téma zhromaždenia: **Čo má mesto Trnava urobiť do roku 2030, aby sa pripravilo na zmenu klímy?**

Cieľ stretnutia: **Vzájomné zoznámenie sa účastníkov, predstavenie OZ a zmapovanie tém a otázok, ktoré zaujímajú účastníkov vo vzťahu k téme OZ.**

Čas	Obsah	Formát	Popis
15:45	Registrácia účastníkov		
16:00 17:15	Úvod. Privítanie viceprimátorom. Predstavenie cieľov, programu a pravidiel stretnutia. Vzájomné predstavenie sa účastníkov. Zozbieranie očakávaní a obáv z malých skupín.	 world café/ kaviareň svet	Diskusie s prestriedaním sa vo štvoriciach pri kaviarenských stolíkoch: Predstavenie sa a prečo tu som? Aké mám očakávania od účasti na OZ? Na čo sa teším/čoho sa obávam?
15'	Prestávka		
17:30 18:45	Predstavenie občianskeho zhromaždenia. Obsahová diskusia na dve otázky. Zozbieranie odpovedí z malých skupín. (Táto časť je spracovaná ako doplnenie do zadania expertom.)	 world café/ kaviareň svet	Predstavenie OZ. Predstavenie hostí, facilitátorov, zapisovateľov a ostatných organizátorov a ich roly. Informácia o zložení účastníkov OZ. Informácia, ako budú využité výsledky OZ. Diskusie s prestriedaním sa vo štvoriciach pri kaviarenských stolíkoch: Čo je pre mňa dôležité? Na čo je potrebné myslieť, keď budeme diskutovať prípravu mesta Trnavy do roku 2030 na zmenu klímy? Čo potrebujem vedieť? Kde mám otázky vo vzťahu k našej téme? Od koho chcem odpovede?
18:45	Záver a ďalšie kroky		

2. Stretnutie 7. júna 2022, 16.00 – 19.00 hod.

Cieľ stretnutia: **Predstaviť tému OZ a vyjasniť si východiská a možnosti opatrení pre klimatickú krízu na úrovni mesta.**

Pred stretnutím účastníci dostávajú písomný materiál zameriavajúci sa na identifikovanie hlavných problémov, ktoré vo vzťahu ku zmene klímy je potrebné v Trnave riešiť – ako aj na možné riešenia.

Čas	Obsah	Formát	Popis
15:45	Registrácia účastníkov		
16:00 17:30	<p>Predstavenie cieľov, programu a pripomenutie pravidiel.</p> <p>Predstavenie hlavnej otázky/témy OZ – Čo hlavne musí riešiť mesto Trnava/aké hlavné problémy musí mesto riešiť, aby v roku 2030 bolo lepšie pripravené/adaptované na zmenu klímy? Panelová diskusia s nezávislými expertmi o východiskách a možnostiach adaptačných opatrení na zmenu klímy.</p> <p>Vstupy zainteresovaných aktérov (SaUvedom, Save Soil).</p>	<p>Panelová diskusia</p> 	<p>Expertí reagujú aj na otázky vopred vyzbierané od účastníkov na 1. stretnutí, obyvatelia s nimi diskutujú a overujú si vlastné názory.</p>
15'	Prestávka		
17:45 19:00	<p>Panelová diskusia s predstaviteľmi mesta o opatreniach realizovaných v súčasnosti, plánoch a kompetenciách mesta Trnavy.</p>	<p>Panelová diskusia</p> 	<p>Expertí reagujú aj na otázky vopred vyzbierané od účastníkov na 1. stretnutí, obyvatelia s nimi diskutujú a overujú si vlastné názory.</p>
19:00	Záver, ďalšie kroky		

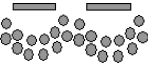

3. Stretnutie 18. júna 2022, 9.00 – 19.00 hod.

Cieľ stretnutia: **Pomenovanie vízie mesta Trnava v roku 2030 a výber opatrení na prípravu/adaptáciu na klimatickú zmenu v Trnave.**

Zadržiavanie vody v meste a jeho okolí (aj povrchy, zelené strechy, zelený pás okolo Trnavy).

Zeleň vo verejnom priestore a biodiverzita (aj skladba zelene a živých organizmov).

Ako má mesto Trnava komunikovať o príprave na klimatickú zmenu? (Aj osвета, školy a participácia.)

Čas	Obsah	Formát	Popis
8:30	Registrácia účastníkov		
9:00 10:30	<p>Predstavenie cieľov, programu a pripomenutie pravidiel.</p> <p>Krátka diskusia v menších skupinách: O čom som rozmýšľal/-a po minulom stretnutí? Čo ma inšpirovalo?</p> <p>Ako si predstavujeme, že v roku 2030 bude mesto Trnava pripravené/adaptované na zmenu klímy? (Voda, zeleň osveta.)</p>	 <p>Diskusia okolo stolíkov</p> <p>Diskusia v 3 skupinách podľa tém</p>	<p>Pripomenutie obsahu minulých stretnutí, príprava na formulovanie vízie.</p> <p>Facilitovaná diskusia k vízii v troch skupinách podľa tém s rotovaním účastníkov. Dvaja účastníci a facilitátor zostávajú, zvyšok rotuje. Najprv sa skupina zoznámi s návrhom pôvodnej skupiny a potom komentuje a dopĺňa nahodené vízie.</p>
20'	Prestávka		
10:50 12:30	<p>Dopracovanie vízie po pripomienkach.</p> <p>Čo musí urobiť mesto, aby sa vízia stala realitou? Brainstorming opatrení.</p>	 <p>Diskusia v 3 skupinách</p>	<p>Dokončenie formulácie vízie, zlúčenie podobných a výber hlavných aspektov vízie (ak účastníci už navrhovali opatrenia, tak ich presmerovanie do druhej časti diskusie).</p> <p>Výstupom je vízia zosumarizovaná na 1 flipchart.</p> <p>Práca v dvojiciach a trojiciach, písanie nápadov na opatrenia na lístky.</p> <p>Spoločná diskusia a spájanie podobných.</p> <p>Výstupom je cca 15 – 20 návrhov opatrení na pinboarde.</p>
12:00 13:30	Obed		

13:30 15:00	Dopracovanie návrhov v malých skupinách pred prioritizáciou. Prioritizácia opatrení v celej skupine.	 Diskusia v 3 skupinách	Rotovanie v podskupinách (iní dvaja zostávajú spolu s facilitátorom, zvyšok rotuje). Najprv sa skupina zoznámí s návrhom pôvodnej skupiny a potom komentuje a dopĺňa návrhy na opatrenia. Pôvodná skupina upraví návrhy tak, aby sa neopakovalo to isté a aby bolo možné robiť multihlasovanie s nálepkami – bodkami. Vedúci facilitátor facilituje celú skupinu, prebehne prioritizácia podľa skupín prostredníctvom farebných bodiek.
20'	Prestávka		Vyhodnotenie multihlasovania.
15:20 16:20	Dopracovanie návrhov pred prezentáciou v pléne a prioritizáciou. Nominovanie overovateľa a prezentéra z každej skupiny.	 Diskusia v 3 skupinách	S výsledkom hlasovania ďalej pracuje pôvodná skupina – doformuluje návrhy pred prezentáciou v celej skupine, overí aj formuláciu vízie, či ešte zodpovedá tomu, kam sa v diskusii posunuli.
20'	Prestávka		
16:40 8:00	Prezentácia finálnych návrhov vízie a opatrení v celej skupine a hlasovanie.	 Prezentácia a hlasovanie v pléne	Z každej skupiny nominovaný prezentér uvedie víziu a opatrenia z danej témy vo veľkej skupine. Počas prezentácie sa účastníci cez semafor vyjadrujú k častiam vízie a ku každému prezentovanému opatreniu (súhlasím –zelená, podmienenčne súhlasím – oranžová, nesúhlasím – červená). Tam, kde je viac oranžovej a najmä červenej, je ešte diskusia, prečo nesúhlasia... Sledovanie hlasovania je otvorené aj pre zástupcov mesta.
18:00 9:00	Záver, ďalšie kroky, čo sa stane so správou. Poverenie zástupcov skupín - overovateľa. Záverečné slovo viceprimátora. Spoločné foto. Poďakovanie, záver. Vyplnenie dotazníka pre Trnavskú univerzitu.		

Príloha 2: Účastníci občianskeho zhromaždenia

Mená účastníkov a účastníčok, ktorí súhlasili so zverejnením mena v záverečnej správe z Občianskeho zhromaždenia v Trnave 1. 6. – 18. 6. 2022:

Lukáš Jurena

Cecília Dobšovičová

Karol Bartok

Magdaléna Zaťková

Jakub Šrámek

Andrea Šrámková

Martin Halenár

Martin Gronský

Marta Kuhnová

Božena Puchelová

Ladislav Puchel

Nicolette Doktoríková

Miloslav Nekanovič

Miroslav Šimlašík

Martin Pukanec

Michal Biskorovajný

Zuzana Neštická

Ľuboš Víttek

Magdaléna Bohunická

Martin Diener

Erik Matovič

Martina Šupolová

Jana Beňáková

Overovatelia správy

Ľuboš Víttek

Zuzana Neštická

Príloha 3: Zoznam facilitátorov, expertov, pozorovateľov, organizátorov

Facilitátorky a facilitátori PDCS: Karolína Miková, Zuza Fialová, Ivana Ivanová, Lukáš Zorád, Vera Kisel.

Expertky a experti mesta Trnavy: Juraj Šarmír – poslanec mestského zastupiteľstva, Iveta Miterková – vedúca úradu stavebného a životného prostredia, Peter Taraba a Katarína Švoňavová – odbor územného rozvoja a koncepcií, Magdaléna Horňáková – architektka a koordinátorka adaptačných opatrení na zmenu klímy, Veronika Majtánová – hovorkyňa a vedúca úseku komunikácie a marketingu.

Volení zástupcovia Trnavy prítomní počas stretnutí: Tibor Pekarčík – druhý zástupca primátora Trnavy, Juraj Šarmír – poslanec mestského zastupiteľstva Trnavy.

Nezávislé expertky a expert: Martina Paulíková – odborníčka na ochranu vôd, Alena Pavlíková – odborníčka na biodiverzitu, Filip Vilga – odborník na zelené energie.

Stakeholderi: Simona Hlaváčová – iniciatíva SaUvedom, Stanislav Šulko – hnutie Save Soil.

Organizátorky a organizátori: Karolína Gelatičová, Viera Minarovičová, Martin Beličák, Ondrej Kozlovský – Človek za klímu, Anna Zemanová – PDCS o. z., Ivana Vidová – referát participácie mesta Trnavy, Peter Bestvina – úsek komunikácie mesta Trnavy, Veronika Majtánová – hovorkyňa a vedúca úseku komunikácie a marketingu.

Zapisovateľky a zapisovatelia: Petra Vráblová, Petra Jarošová, Barbora Majková, Eva Schmidtová, Kíkon Kluvánek, Lenka Vančová, Ondrej Križan.

Pozorovatelia: Kristína Bogárová – o. z. Spolka, Lenka Diener, Mykhailo Erdeli, Samuel Hudák – katedra sociológie Trnavskej univerzity, Ivana Pífková, Dominika Šišková, Júlia Tarabová

Partneri

